

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 1(9) қаңтар-наурыз 2017
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**электрондық ғылыми
журнал**

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2017, № 1(9)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Басредактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of
Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and
Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic
format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the
journal.

FTAXP / МРНТИ / IRSTI 03.20.

ҚАЗАҚТАН ШЫҚҚАН ТҰҢҒЫШ ЕЛШІ - Н.ТӨРЕҚҰЛОВТЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨМІРІ

Қозғамбаева Г.Б.

Әл Фараби атындағы ҚазҰУ, Қазақстан тарихы кафедрасының доценті, т.ғ.к.

Аңдатпа. Мақалада Нәзір Төреқұловтың қызмет еткен, тағдыр кешкен жылдарында жинаған іс-тәжірибесінің арқасында жауапты қызметтер атқарғандығына талдау жасалған. Ол Түркістан Компартиясы Орталық Комитетінің жауапты хатшысы, Түркістан Атқару Комитетінің төрағасы, Шығыс халықтары институты директорының орынбасары және КСРО Орталық Атқару Комитеті жанындағы Орталық баспа басқармасының төрағасы, түрік халықтарының жазуын латын әліппесіне көшіру жөніндегі Орталық Комитеттің төрағасы сияқты басшылық қызметтерді атқару барысына қысқаша түсінік берілген. Аталмыш жұмыстарды атқару барысында Нәзір Төреқұловтың қайраткерлік тұлғасын қалыптасып, мемлекет ісін терең меңгеруге жол ашты. Нәзір Төреқұлов шебер дипломат ретінде өз мемлекетінің беделін лайықты дәрежеде ұстап тұру, оның саяси, сауда-экономикалық, басқа да мақсаттарын табанды түрде қорғау және аса қажетті ақпараттарды дер кезінде ой елегінен өткізе білу сияқты салаларды терең меңгеріп, осыларды өз қызметінде орындап отырған саясаткер, қазақтан шыққан тұңғыш елші.

Түйін сөздер: мемлекет, саясат, қоғам, қайраткері, дипломатия, сөздер:, Кілт, елші

ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЖИЗНЬ ПЕРВОГО КАЗАХСТАНСКОГО ПОСЛА - Н. ТОРЕКУЛОВА

Козгамбаева Г.Б.

КазНУ им. Аль Фараби, доцент кафедры истории Казахстана, К.и.н.

Аннотация. В статье рассматривается жизнь и общественно государственное деятельность дипломата Назира Торекулов. Посол Саудавской Аравии способствовал укреплению советско – арабских политических, экономических и культурных связей. Вместо с тем надо отметить его личные качества, которые способствовали улучшению межгосударственных отношений связией между СССР и Саудавской Аравией. Культурные отношение того периода с арабскими странами рассматриваются как пример в дипломатической практике. А также в статье дается анализ его общественно – политической деятельности и творчества. Н. Торекулов по национальности первый казах который был одним из первых советских дипломатов того времени.

Ключевые слова: дипломатия, деятель, посол, политика, страна

PUBLIC ACTIVITY AND LIFE OF THE FIRST KAZAKH AMBASSADOR - N. TUREKULOV

Kozgambaeva G.B.

Al-Farabi Kazakh national university, candidate of historical Sciences, department of Archaeology ethnology and museology

Abstract. In the article is devoted publicto both the statesman Nazir Tyurakulov and his diplomatic activity. Ambassador in Saudi Arabia prometed strengthening Soviet –Arab political/ economically and cultural ties connections. Instead of with that it is necessary to mark his personal internalss that assisted the improvement of intergovernmental relations of связией between the USSR and SaudiArabia. Cultural relationship of that period with the Arabic countries examined as an example in diplomatic practice. And also in the article the analysis of him is given publicly - to political activity and творчества. Nazir Tyurakulov by nationality the first Kazakh that was one of the first soviet diplomats of that time.

Keywords: diplomacy, figure, ambassador, politics, country.

Тәуелсіздікке қол жеткізуімен Қазақстан Республикасын жан-жақтан көптеген мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың мойындауының салдарынан саяси-дипломатиялық қатынастар қалыптаса бастады.Еліміздің халықаралық қауымдастыққа енуі қарқын алып, сыртқы саясатының негізгі мақсаттары жинақталды.

Қазақстан Республикасының сыртқы саяси белсенділігі саяси-құқықтық бағытта заңдастырылып,сыртқы саяси тұжырымдама әзірленді. Еліміздің Сыртқы істер министрлігі ұйымдастырылды, «Дипломатиялық қызмет туралы заң» қабылданды.Дипломатия деп мемлекет пен үкіметтің шетелдермен сыртқы саясатын айтады. Бұл салада олардың басшылары және Сыртқы істер органдары іс-әрекеттер жасайды.

Дипломатияға мемлекетаралық байланыс, халықаралық ынтымақтастықты орнату, бейбітшілікті сақтау, мемлекет аралық жан-жалды болдырмау мақсатында жүргізілетін келіссөздер, халықаралық конференциялар жұмысы жатады. Отандық дипломатия тарихы тереңде жатыр, оның бастауы қазақ хандығының құрылуынан басталады.

Сонау ХҮ ғасырдың ортасын құрылған қазақ хандығының бастауы Жәнібек пен Керей хандардан бастап, Қасым хан, Тәуке хан, Абылай хан, Әбілқайыр хан сияқты көрнекті тұлғалардың елді бірлікте, ынтымақта ұстай отырып,сыртқы саясатта көрші мемлекеттермен дипломатиялық қатынастарға қол жеткізу үшін қолайлы сыртқы жағдайларды туғыза білуден де байқалды.

ХҮІІ ғасырдың аяғы - ХҮІІІ ғасырдың басында қазақ хандығы Ресей империясының отарлау саясатының салдарынан, саяси экономикалық және рухани дағдарысты басынан өткеріп, өзара қырқыс пен бірліктің болмауы қазақ дипломатиясының тәуелсіздігін сақтаудағы ықпалын кемітіп жіберді.

Патшалы Ресей империясы қазақ жерін отарлап алғаннан кейін дипломатиялық саясатты өз қолдарына алды.

Ал Кеңес өкіметі тұсында билік, дипломатиялық іс пен сыртқы саясатты орталықтан басқарды. Қанша ғасырлар өткенімен, жаңа мемлекеттер пайда болғанымен қазақ халқы көрші мемлекеттермен қазірде іргелес өмір сүріп жатыр. Сондықтан да Отандық тарихта қазақ хандары мен белгілі тарихи тұлғалардың жүргізген дипломатиялық саясаты бүгінгі Тәуелсіз Қазақстан дипломатиясында алар орны ерекше.

Осындай, қазақтан шыққан тұңғыш дипломат-Нәзір Төреқұлов болды.Ол, ХХ ғасыр басында тарих толқынымен сахнаға шыққан, дүниетанымы демократиялық бағытта қалыптасқан мемлекет және қоғам қайраткері болды. Н.Төреқұловтың қазақтан шыққан тұңғыш кәсіби, білікті дипломат, елші болғандығын және оның есімі сол кезде, көзі тірісінде-ақ халықаралық деңгейде танылып, жоғары бағаланған.

Кенестік дәуірде сыртқы саясат пен дипломатиялық жұмыс орталықтан басқарылғаны баршамызға мәлім. Сыртқы саясат ведомствосы мен шетелдегі елшіліктерде негізінен орыс, украин, белорустар бірнеше кавказдықтар, ортаазиялықтар қызмет атқарды, ал қазақ ұлтынан ілуде біреу, екеу ғана болмаса, өте аз елшілер болды. Ол туралы С.Батыршаұлы Дипломатиялық

қызмет және халықаралық қатынастар деген еңбегінде: «Жетпіс жылдың ішінде тек бірнеше қазақ елші дәрежесіне жетті, олардың бірі - Нәзір Төреқұлов болды. 1928-1936 жылдары сол кездегі ең жоғары дипломатиялық атақ – КСРО Бас консулы, Төтенше және өкілетті өкіл деген лауазыммен Кеңес Одағының Сауд Арабиясындағы Елшісі қызметін атқарды. Қазақтан тұңғыш шыққан жоғары мәдениетті, білімді, сегіз тілді жетік меңгерген өкіл өзінің ақыл-жігерімен Джиддада тіркелген Батыс Европа елдері дипломаттарының тілін тауып, туындаған мәселелерді Кеңес үкіметінің пайдасына шешіп отырды»[1, 142-б.] деп атап көрсетті.

Нәзір Төреқұлов сол кезеңде әлемдегі ең бір беделді, абыройлы дипломатия басшыларымен, елшілік қызметінің көрнекті қайраткерлерімен тіл табысып, қоян-қолтық араласып солардың құрметіне ие болды. Өзінің бойындағы дарындылығы арқасында сол елде қоныс тепкен шетелдік елшіліктер корпусының жетекшісі биігіне көтерілді.

1928 жылы Нәзір Төреқұлов КСРО-ның Хиджаз, Недж және оларға қосылған облыстар (қазіргі Сауд Аравиясы корольдігі) корольдігіндегі өкілетті өкілі болып тағайындалды. Н.Төреқұлов 1936 жылға дейін айналысқан осы қызметте оның жеке басының сондай-ақ кәсіби қасиеттері анағұрлым жарқын сипатымен көзге түседі.

Екі мемлекеттің өз-ара қарым-қатынасындағы жемісті тұстар тап осы уақытта, Нәзір Төреқұловтың дипломатиялық миссиясы кезеңіне тура келеді. Ол дайындаған көптеген талдамалық құжаттар, анықтамалар және есептер кеңестік-саудтық қатынастардың қалыптасуы мен дамуының толық картинасын береді, сол кезеңдегі арабтар арасындағы саясаттың және ірі державалардың Таяу Шығысқа ықпал жүргізу үшін бәсекелестігінің мәнін ашады. Оның НКВД-тің орталық аппаратымен жүргізген дипломатиялық хат-хабарлары саяси талдау жасай білудің тереңдігімен, жоғарғы саяси шеберлігімен ерекшеленеді [2,404-б.].

Мемлекетінің мүддесін шет елде биік деңгейде қорғау, жоғары деңгейде елші ретінде төңірегіндегілерді түсіне білу, сол мемлекеттің басшылығымен терезесі тең келісім сөз жүргізу, көрегендік, шешендік өнер, осы қасиеттердің барлығы Нәзір Төреқұлов бойынан табылды.

Нәзір Төреқұловтың қоғамдық және саяси қызметінің барлық белестерінде бірінші ұлтына, туған халқына аянбай көмек беруге ұмтылғанын көреміз. Осы мақсатта ғылыммен, әдебиетпен және журналистік қызметпен де айналысты. Соның арқасында қазақ әдебиеті мен өнері үшін, қазақ тіл ғылымы мен баспасөзі үшін, бір сөзбен айтқанда, жалпы қазақ тарихы мен руханияты үшін қаншама құнды дүниелер жазып тастап кетті. Ол туралы «Нәзір Төреқұлов дипломат (шығармалар)» деген еңбекте : «1922-1928 жылдарда Нәзір Төреқұлов Мәскеуде КСРО халықтары Орталық баспасын басқарды. Осылайша өзінің жаны сүйген баспасөз бен баспа жұмысына қайта араласады, әрі ол баспаға жетекші болумен ғана шектелмей түркі (өзбек, қазақ және басқа) халықтары тілінде шыққан әдебиетке редакторлық жасап, бағзы бір айтулы кітаптарға кіріспе жазумен айналысты. Өзбек, тәжік тілдерінде қалам ұстартқан көпке танымал жазушы, кейінен Тәжікстан Ғылым Академиясының президенті болған С. Айнидің «Бұқар революционерлері» кітабына көлемді сөзбаспасын жазған Н.Төреқұловтың сондай қызметтерінің бірі» екендігі туралы терең мәліметтер келтірілген [3, 318-319-б.б.].

Нәзір Төреқұловтың қызмет еткен, тағдыр кешкен жылдарында жинаған іс-тәжірибесінің арқасында жауапты қызметтерге сайланды. Ол Түркістан Компартиясы Орталық Комитетінің жауапты хатшысы, Түркістан Атқару Комитетінің төрағасы, Шығыс халықтары институты директорының орынбасары және КСРО Орталық Атқару Комитеті жанындағы Орталық баспа басқармасының төрағасы, түрік халықтарының жазуын латын әліппесіне көшіру жөніндегі Орталық Комитеттің төрағасы сияқты басшылық қызметтерді атқарды. Осының барлығы Нәзір Төреқұловтың қайраткерлік тұлғасын қалыптастырды, мемлекет ісін терең меңгеруге жол ашты.

Нәзір Төреқұлов шебер дипломат ретінде өз мемлекетінің беделін лайықты дәрежеде ұстап тұру, оның саяси, сауда-экономикалық, басқа да мақсаттарын табанды түрде қорғау және аса

қажетті ақпараттарды дер кезінде ой елегінен өткізе білу сияқты салаларды терең меңгеріп, осыларды өз қызметінде бұлжытпай орындап отырды. Ол сол кезеңде өзі төтенше және өкілетті елшісі болып отырған Кеңес Одағының беделін көтеруге күш салды, әр түрлі дәрежедегі келіссөздерді біліктілікпен жүзеге асырып отырды. Әсіресе кеңестік сауда жүйесінің өміршеңдігін дәлелдеп, оған жасалған шетелдік қысымға шектеу салды, сол арқылы елшіліктің сараптау жұмысының арнасын жаңа жолға қойуы асқан шеберліктің үлгісі болғандығын айта аламыз. Ол жайында Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев «Қазақстан Республикасының дипломатиясы» деген еңбегінде: «Сауда-саттық келісімдерінің жоқ екеніне қарамастан 1930 жылдың өзінде кеңестік дипломатиялық өкілдік мұнай өнімдерінің, ағаштың, ұнның, қанттың және басқа да тауарлардың Сауда Аравиясына жеткізілімі туралы жемісті келіссөздер жүргізді... Н.Төреқұловтың тікелей қатысуымен 1933 жылы КСРО-мен сауда-саттыққа қатысты саудтық өкімет орындарының шектеулерін толық алып тастауға қол жеткізілді, денсаулық сақтау саласында Корольдікке жәрдем беру ұйымдастырылды, сондай-ақ бірқатар маңызды жобалар, оның ішінде Ат-Тайф қаласында Сауд Аравиясындағы тұңғыш АТС-ты орнату жүзеге асырылды» деп жоғары баға береді [2, 404-405-б.б.].

Халықаралық дәрежедегі дипломатиялық саясат жүргізуде өзіндік үлесі бар Нәзір Төреқұловтың халықаралық деңгейдегі ірі, көрнекті саяси қайраткерге айнала бастауы, Кеңес Одағының, қызыл империяның шовинистік пиғылдағы көсемдеріне ұнаған жоқ. Кеңес Одағы үшін, ішінара, әрине, одақтас республикалар ретіндегі түркі халықтары үшін Н.Төреқұловтың жасап жатқан жемісті елшілік қызметінен тез арада шақыртып алады.

Кеңес Одағына қайта шақыртып алу саясатында да осындай астар бар еді. Сталиннің және оның төңірегіндегі жандайшаптарының, асыра сілтеушілерінің ұйымдастыруымен, жала жабу арқылы көп ұзатпай Н.Төреқұловты ірі қайраткер ретінде саяси сахнадан аластату мақсатында ашық саясат жүргізілді. Түркі жұртына жаны ашып, көмек бергені үшін пантүркілік ұйымның белсенді мүшесі деген айып тағылып, Кеңес Одағын құлатуға әрекет жасады деген жала жабылып, тұтқындалды.

Нәзір Төреқұловтың жарқын да жұмыстан бел жазбаған ғұмыры өте қысқа болды. Ол елдегі 30-жылдардағы саяси қуғынға ұшырап, 1937 жылы «Кеңес Одағына қарсы насихат жүргізді, мұсылмандыққа бет бұрды» деген жалған айыппен өлім жазасына кесіліп, атылды. Тек 1958 жылы сталиндік қуғын-сүргіннің кінәсіз құрбандары қатарында ақталды. [1, 146-б.].

Өткен ғасырдың 30-шы жылдарында Нәзір Төреқұлов қазақ ұлты перзентінің Сауд Аравиясында әлемдік деңгейде терезесін тең ұстап, сол алпауыттардың өз тілінде, өз дәрежесінде Кеңес Одағы сияқты алып мемлекеттің елшісі ретінде абыроймен қызмет атқаруы мен қатар түркі тектес халықтардың да мұң-мұқтажын шешу барысында тер төгіп, жұмыстар атқарғандығы бүгінгі таңда үлкен еңбек екендігін білеміз. Сауд Аравиясында кеңестік бірінші дипломат ретінде ол Кеңес одағының күшті қуатынмен қатар өзін жоғары интеллектуал кеңес азаматы ретінде таныта білді. Оның дипломатия саласындағы қызметі тарихта үлгі ретінде қалады. Ол елші қызметімен қатар Хиджаз, Неджи әмірлігі және оларға қосылған облыстарда тұратын халықтардың тұрмыс тіршілігі мен мәдениетін зерттеумен де айналысты [4, с.190]. Осындай тағылымды тағдыр кешкен перзентіміздің тәуелсіздікке қол жеткен заманымызда арамызға қайта жарқырап оралатын кезеңі де келді. Оның атаулы даталарына сәйкес білім ордаларында конференциялар ұйымдастырылды. Бұл орайда Түркістан қаласындағы Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінде «Қазақстан Республикасының дипломатиялық және саяси өміріндегі Нәзір Төреқұловтың рөлі» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференция өтті. Конференцияға Сауд Аравиясы, Түркия, Египет, Ливия, Ресей, Әзірбайжан, Өзбекстан, Қырғызстан, Тәжікстан сияқты шет мемлекеттерден және еліміздің мемлекет және қоғам қайраткерлері, елшілер, ғалымдар, дипломаттарымыз қатысты. Нәзір

Төреқұловты Кеңес заманында ату жазасына кескен кезде, Совет Одағы мен Сауд Арабиясы мен арадағы қарым-қатынас үзіліп қалған болатын. Енді сол қарым-қатынастың қайта жаңғыруы, тәуелсіздік алғаннан кейін ғана басталды. Бүгінгі конференцияға бүкіл мұсылман әлеміне Нәзір Төреқұлов ісін кеңінен тарату үшін араб елінен арнайы өкілдердің қатысуы да осының дәлелі болып саналады. Конференцияда Нәзір Төреқұловтың қайраткерлік және елшілік қызметіне, түркі елдерінің тарихын, мәдениетін, экономикасын, өнерін түпнұсқадан таныған шығармашылық қызметіне, Орта Азияны мекендеген халықтардың тарихы мен мәдениетіне қатысты жазған зерттеулері мен еңбектеріне, түрік халықтарының араб алфавитінен латын алфавитіне көшу негізіне арналған жазбаларына тоқталып, іргелі мәселелер қозғалды. Сонымен қатар Қызылорда облысында Нәзір Төреқұлов атына көше, мектеп және Оңтүстік Қазақстан облысында «Саяси қуғын-сүргін құрбандары музейінде» Алаш ардақтыларының бірі Нәзір Төреқұлов тұлғасына арналған экспозиция мен қатар оның атындағы көше және мектеп берілгені туралы айтылды. Сауд Арабиясы Корольдігінен арнайы келген нәзіртанушы өкіл Абдель Маджит ат-Түрки өз сөзінде: «Бұл елге келген сайын қуанам. Өйткені, бұл елде Нәзір Төреқұловты зерттеуге көп мүмкіндік берілген» – деді [5].

Конференцияға қатысушылар ғылыми пікірталасудың нәтижесінде бірнеше ұсыныстарды бекітті. Оның ішінде өзекті мәселелердің қатарына: нәзіртану ілімін тек саясаттану және халықаралық қатынастар пәндерінің аясында ғана зерттемей, филология, педагогика, этнография, тарих, журналистика, әлеуметтану ғылымдарымен бірлікте қарастыру туралы айтылды. Осы орайда, конференцияға келген дипломат Қайрат Лама Шариф: «XX ғасырдың басында елші дәрежесіне жеткен ұлтымыздан шыққан перзенттердің бірі – Нәзір Төреқұлов. Екінші жағынан, Нәзір Төреқұлов қызмет еткен Сауд Арабиясында жұмыс істеп жатқан елші ретінде айтарым, Сауд Арабиясы басшылығы ол кісінің ерен еңбегін жоғары бағалап отыр. Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейін ғана он бес жылдың ішінде, екі ел арасындағы ынтымақтастық қайта жандана бастады. Оның басты бастауы Елбасымыздың 1994 жылы Сауд Арабиясына жасаған алғашқы ресми сапарынан басталады. Соңғы ресми сапары кезінде Елбасымызды Батыр орденімен марапаттауы Нәзір Төреқұловтың ұрпақтарына, Нәзір Төреқұловтың еліне деген құрметі деп бағалауымыз керек»- деді [5]. Елдің тәуелсіздігі мен ұлтының болашағы үшін күрескен ірі тұлғалар бүкіл адамзат дамуындағы үлесі мол. Бұл орайда, Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың қазақтың қайраткер тұлғалары жайында: «Егер XX ғасырдың тарихына зер салатын болсақ, оның алғашқы отыз жылында-ақ қазақ зиялыларының аса көрнекті қайраткерлерінің тұлға танытып үлгілерінен байқаймыз. Сол айтулы есімдердің білімдарлық, азаматтық тәлімдері кейде көріне бермейтін де арналар бар. Оның бағасын ұрпақтары, қазақ зиялылары беруге тиіс», деп [6,156б.] өзінің «Тарих толқынында» деген еңбегінде жазғанындай, қазақтың тарихи тұлғаларына айтқан пікірі де қоғамда алған орны мен олардың ұлт үшін жасаған еңбектерінің маңызын ашып көрсеу болып табылады.

Осы орайда Қазақстанның қазіргі заманғы мемлекеттілігінің бастауында тұрған аса көрнекті тұлға, нағыз елжанды, ардақты азаматтарының бірі Нәзір Төреқұловтың да ұлтымыздың әлемдік кеңістікте өзіндік орнын иемденуге қосқан үлесін атап өтуге тиіспіз. Өткен ғасырдың басында егемен ел болу үшін өлшеусіз тер төккен алаш қайраткері Нәзір Төреқұловты ұлтымыздың арасынан шыққан тұңғыш дипломат тұлғалардың бірі, көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері ретінде тануға тек еліміз дербес саясатын жүргізе бастаған соңғы кезде ғана мүмкіндік туды.

Қортындылай келе, еліне, жеріне, халқына халықаралық саясатта да, қазақ тарихы мен руханияты үшін де қаншама құнды мұра қалдырған Н.Төреқұловтың есімі уақыт өткен сайын жас ұрпақтың жадында жаңа қырларынан көріне бермек. Халықаралық дәрежедегі дипломатиялық саясатты жүргізуде өзіндік үлесі бар, көрнекті саяси қайраткер және дипломатияның іргесін қалаушы ретіндегі тарихта орны ерекше тұлға.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Батыршаұлы С. Дипломатиялық қызмет және халықаралық қатынастар. - Астана., 2011. - 512 б. -142 б.
2. Токаев Қ. Қазақстан Республикасының дипломатиясы. – Алматы: ҒӨ Пбк «GAUHAR», 2002. – 568. -404 б.
3. Нәзір қорының шығармашылық мүшелері Ы. Ысмайылұлы Ы. Нәзір Төреқұлов дипломат. (Шығармалар). - Алматы: Қазақстан баспасы., - 1997. -318-319 б..
4. Наумкин В.В.Ислам в мусульмане: культура и политика.// (статьи, очерки и доклады разных лет). – Москва- Нижний Новгород:Издательский дом «Медина»., - 20087 – С.189-197.
5. Бектасова Г.Тұңғыш дипломат //Түркістан газеті.№49(907) 2007. 8 желтоқсан
6. Назарбаев Н.Ә. Ғасырлар тоғысында. - Алматы: Өнер, 1996. 272 б.,- 156б.

МАЗМҰНЫ

Айсаева Н.Б. МИНДІК ҚЫТАЙ ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРЫ.....	8
Айсаева Н.Б. ГУМАНИТАРЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ САЛАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ДИАЛОГТЫҢ РӨЛІ МЕН ОРНЫ.....	15
Арапов Ж.М. ҚАЗАҚ ЭТНОСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ ЖАЛАЙЫР ТАЙПАСЫНЫҢ ОРНЫ.....	19
Атығаев Н.Ә. ШЕТЕЛДІК БИЛЕУШІЛЕР САРАЙЛАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІ (XV–XVII ғғ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРІ: ТҮУ МЕН ӨЛІМНІҢ ӨНІРЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІ КЕЗЕҢІНДЕ АХМЕТ БАЙТҮРСЫНОВ ПЕН ОНЫҢ ПІКІРЛЕСТЕРІНІҢ МҰРАСЫН ЗЕРТТЕУ.....	46
Әбжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ ЖӘНЕ «МӘНГІЛІК ЕЛДІ» КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ МҰРАТЫ.....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмағамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТҮРЛЫБАЕВ - АЛАШ ҚОЗҒАЛЫСЫНЫҢ САЯСИ КӨШБАСШЫСЫ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. КЕҢЕС ОДАҒЫНЫҢ XX ғ. 20-ШЫ ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТЫ.....	67
Боташ С. XVII-XVIII ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ САУДА БАЙЛАНЫСТАРЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	72
Еркенова Ә.Қ. ҚАЗАҚСТАНДА МҰРАҒАТ ІСІН БАСҚАРУ.....	81
Ибрагимова М.Н., Тастемирова Г.А. АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИДІҢ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙНЫ» ШЫҒАРМАСЫ – ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	87
Исаев М.С. ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ ІЛІМІ НЕГІЗІНДЕ КӨНЕ ТҮРКІЛІК ДҮНИЕТАНЫМДАҒЫ «БИЛІКТІҢ КИЕЛІЛІГІ» ҰҒЫМЫНЫҢ ИСЛАМДЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРМЕН ОРНЫҒУЫ.....	93
Искакова Ғ.З., Байдаулетова М.Д., Өскенбай М. ТҮРКІ ҚАҒАНАТТАРЫНЫҢ ЭТНО-ТАРИХИ ГЕОГРАФИЯСЫ (VI ҒАСЫРДЫҢ ОРТАСЫ – X ҒАСЫР) БОЙЫНША НЕГІЗГІ ДЕРЕКТЕР.....	98
Керімбаев Е.Ә. ҚЫТАЙДЫҢ ӘЛЕМГЕ МӘДЕНИ БЫҚПАЛДАСТЫҚ САЯСАТЫ.....	105
Қозғамбаева Г.Б. ҰЛЫ ГЕОЛОГ, ҒАЛЫМ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....	111
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚТАН ШЫҚҚАН ТҰҢҒЫШ ЕЛШІ - Н.ТӨРЕҚҰЛОВТЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨМІРІ.....	116
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ МӘДЕНИЕТ, ҒЫЛЫМ МЕН БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТАРЫ.....	122
Қозыбақова Ф.А. ҚАЗАҚСТАНДА АСТЫҚ ДАЙЫНДАУ НАУҚАНЫ: ҚАЗАҚ ШАРУАЛАРЫН ҚУҒЫНДАУ.....	128

Мадиев Д.А.	
ҚХР-ДЫҢ СОЛТҮСТІК-БАТЫС ШЕКАРА Өңірінің Географиялық, Этникалық және Әлеуметтік Ерекшеліктеріне Талдау.....	136
Майданали З.	
ЗАМАНАУИ ТАРИХ ҒЫЛЫМЫНДАҒЫ «КӨШПЕЛІ ИМПЕРИЯ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С.	
ОРБҰЛАҚ ШАЙҚАСЫНЫҢ ТАРИХЫ МЕН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....	148
Мұқаметханұлы Н., Қауымбек Қ.	
ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	154
Мұқаметханұлы Н., Ербосынов Т.А.	
ШҰЫ-НЫҢ БОЛАШАҚ КӨПЖАҚТЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ КЕЛЕШЕГІ.....	162
Несіпбаева Ж.Ж.	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ДАМУЫ ЖӘНЕ ЖАСТАР: ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	169
Нургазаева А.Б.	
ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	175
Рвайдарова Г.О.	
1928-1929 ЖЫЛДАРДАҒЫ ІРІ ҚАЗАҚ БАЙЛАРЫН ТӨРКІЛЕУ МӘСЕЛЕСІНЕ ЖАҢА КӨЗҚАРАС....	179
Садыкова А.М.	
РЕСЕЙ КОММУНИСТІК (БОЛЬШЕВИКТІК) ПАРТИЯСЫНЫҢ ОРТАЛЫҚ КОМИТЕТІ ҚАРАМАҒЫНДАҒЫ ДІНМЕН КҮРЕС ЖӨНІНДЕГІ КОМИССИЯСЫ ЖӘНЕ МҰСЫЛМАН МӘСЕЛЕСІ.....	185
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б.	
ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ ЦЕНЗУРАНЫҢ 1950-60 ЖЖ. ҒЫЛЫМ МЕН МӘДЕНИЕТКЕ, ӘДЕБИЕТКЕ ТИГІЗГЕН ӘСЕРІ.....	190
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б.	
ЖАСТАР САЯСАТЫ ҰҒЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ РУХАНИ ФАКТОРЛАРЫ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А.	
ҚЫТАЙДЫҢ ШАНХАЙ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫН КЕҢЕЙТУ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ.....	211
Тасилова Н., Сайынова Б.	
«ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ РЕТІНДЕ (XIX – XX ғғ. БАСЫ.).....	216
Уалтаева А.С.	
ТМД МЕМЛЕКЕТТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗДЕР.....	221
Уалтаева А.С.	
ҚАЗАҚТАРДЫҢ ҮШІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ.....	227
Уалтаева А.С.	
ҚАЗАҚТАРДЫҢ БІРІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ: ТАРИХЫ МЕН ЖАЛҒАСУЫ.....	232

СОДЕРЖАНИЕ

Айсаева Н.Б. ДИПЛОМАТИЧЕСКИЕ СВЯЗИ МИНСКОГО КИТАЯ С ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	8
Айсаева Н.Б. РОЛЬ И МЕСТО МЕЖКУЛЬТУРНОГО ДИАЛОГА В СФЕРЕ ГУМАНИТАРНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА.....	15
Арапов Ж.М. МЕСТО ПЛЕМЕНИ ЖАЛАИР В ФОРМИРОВАНИИ КАЗАХСКОГО ЭТНОСА.....	19
Атыгаев Н.А. КАЗАХСКИЕ ЖЕНЩИНЫ ПРИ ДВОРАХ ИНОСТРАННЫХ ПРАВИТЕЛЕЙ (XV–XVII ВВ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ КАЗАХСТАНА: РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РОЖДАЕМОСТИ И СМЕРТНОСТИ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ИЗУЧЕНИЕ НАСЛЕДИЯ АХМЕТА БАЙТУРСЫНОВА И ЕГО ЕДИНОМЫШЛЕННИКОВ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ КАЗАХСТАНА.....	46
Абжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ И КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕЛЬ «МӘНГІЛІК ЕЛ».....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмагамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТУРЛЫБАЕВ – ПОЛИТИЧЕСКИЙ ЛИДЕР АЛАШСКОГО ДВИЖЕНИЯ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА СССР В 20-Х ГОДАХ XX ВЕКА.....	67
Боташ С. ПРОБЛЕМЫ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И РОССИЕЙ В XVII-XVIII ВВ.....	72
Еркенова А.К. УПРАВЛЕНИЕ АРХИВНЫМ ДЕЛОМ В КАЗАХСТАНЕ.....	81
Ибрагимов М.Н., Тастемирова Г.А. СОЧИНЕНИЕ АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙН».....	87
Исаев М.С. ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПОНЯТИЯ «СВЯТОСТЬ ВЛАСТИ» В ДРЕВНЕТЮРКСКОМ МИРОВОЗЗРЕНИИ ИСЛАМСКИМИ ЦЕННОСТЯМИ НА ОСНОВЕ УЧЕНИЯ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ.....	93
Искакова Г.З., Байдаулетова М.Д., Ускенбай М. ОСНОВНЫЕ ДАННЫЕ ПО ЭТНОИСТОРИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ ТЮРКСКИХ КАГАНАТОВ (СЕРЕДИНА VI - X ВВ.).....	98
Керимбаев Е.А. ПОЛИТИКА КИТАЯ ПО ИНТЕГРИРОВАНИЮ В МИРОВОЕ КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО.....	105
Козгамбаева Г.Б. ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЫШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....	111
Козгамбаева Г.Б. ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЖИЗНЬ ПЕРВОГО КАЗАХСТАНСКОГО ПОСЛА - Н. ТОРЕКУЛОВА.....	116
Козгамбаева Г.Б. КАЗАХСТАНСКО-РОССИЙСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ.....	122
Козыбакова Ф.А. КАМПАНИЯ ПО ЗАГОТОВКЕ КОРМОВ В КАЗАХСТАНЕ: РЕПРЕССИЯ КАЗАХСКИХ КРЕСТЬЯН.....	128

Мадиев Д.А. АНАЛИЗ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ, ЭТНИЧЕСКИХ И СОЦИАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ СЕВЕРО-ЗАПАДНОГО ПРИГРАНИЧНОГО РАЙОНА КНР.....	136
Майданали З. КОНЦЕПТ «КОЧЕВАЯ ИМПЕРИЯ» В СОВРЕМЕННОЙ ИСТОРИИ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С. ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОЕ ЗНАЧЕНИЕ ОРБУЛАКСКОЙ БИТВЫ.....	148
Мукаметхакнулы Н., Кауымбек К. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРНЫХ ВЗАИМОТНОШЕНИИ РК И КНР.....	154
Мукаметхакнулы Н., Ербосынов Т.А. ПЕРСПЕКТИВЫ БУДУЩЕЙ МНОГОСТОРОННЕЙ ДИПЛОМАТИИ ШОС.....	162
Несипбаева Ж.Ж. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНА И МОЛОДЕЖЬ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБРАЗОВАНИЯ.....	169
Нургазаева А.Б. ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	175
Рвайдарова Г.О. СОВРЕМЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ПРОБЛЕМЫ КОНФИСКАЦИИ ИМУЩЕСТВА КРУПНЫХ БАЕВ В 1928-1929 ГОДАХ.....	179
Садыкова А.М. КОМИССИЯ ПО БОРЬБЕ С РЕЛИГИЕЙ ПРИ ЦК КОММУНИСТИЧЕСКОЙ (БОЛЬШЕВИСТСКОЙ) ПАРТИИ РОССИИ И МУСУЛЬМАНСКИЙ ВОПРОС.....	185
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ЦЕНЗУРЫ 50-60-х гг. НА НАУКУ, КУЛЬТУРУ И ЛИТЕРАТУРУ.....	190
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. СТАНОВЛЕНИЕ ПОНЯТИЙ И ДУХОВНОГО ФАКТОРА ПОЛИТИКИ МОЛОДЕЖИ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А. КИТАЙСКОЕ ВИДЕНИЕ РАСШИРЕНИЯ ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА...211	
Тасилова Н., Сайынова Б. «МКЗ» КАК ИСТОЧНИКА ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ОБЩЕСТВА (XIX – НАЧАЛА XX ВВ.).....	216
Уалтаева А.С. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ КАЗАХСКОЙ ДИАСПОРЫ В СТРАНАХ СНГ.....	221
Уалтаева А.С. ТРЕТИЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ.....	227
Уалтаева А.С. ПЕРВЫЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ: ИСТОРИЯ И ПРОДОЛЖЕНИЕ.....	232

CONTENTS

Aisayeva N.B. DIPLOMATIC RELATIONS OF MING CHINA WITH CENTRAL ASIAN STATES.....	8
Aisayeva N.B. THE ROLE AND PLACE OF INTERCULTURAL DIALOGUE IN THE FIELD OF HUMANITARIAN COOPERATION.....	15
Arapov Zh.M. PLACE OF THE ZHALAIR TRIBE IN THE FORMATION OF THE KAZAKH ETHNOS.....	19
Atygayev N.A. KAZAKH WOMEN AT THE COURTS OF FOREIGN RULERS (XV-XVII CENTURY).....	25
Aubakirova Zh.S. DEMOGRAPHIC TRENDS IN KAZAKHSTAN: REGIONAL PECULIARITIES OF FERTILITY AND MORTALITY.....	38
Ahmetzhanova A.T., Sarybayev M.S. THE STUDY OF HERITAGE AHMET BAITURSYNOV AND HIS ADHERENTS IN THE PERIOD OF INDEPENDENCE OF KAZAKHSTAN.....	46
Abzhanov Kh. DEMOCRACY AND THE CONSTITUTIONAL PURPOSE OF THE 'MANGILIK EL'	54
Baidaly R.Zh., Bekmagambetova M.Zh. AIDARKHAN TURLYBAYEV IS A POLITICAL LEADER OF THE ALASH MOVEMENT.....	58
Begalieva A.K., Amirkhanov M.B., Akhmetzhanov D.G. SOCIO-ECONOMIC POLICY OF THE USSR IN THE 20S OF THE TWENTIETH CENTURY.....	67
Botash S. THE PROBLEMS OF TRADE RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA IN THE XVII-XVIII CENTURIES.....	72
Erkenova A.K. MANAGEMENT OF ARCHIVAL BUSINESS IN KAZAKHSTAN.....	81
Ibragimova M.N., Tastemirova G.A. THE COMPOSITION ABD AR-RAZZAK SAMARKANDI "MATLA 'EXPERT-SA' DINE BA MAJMA 'IS SCARLET-BAKHRAYN".....	87
Isaev M.S. ESTABLISHMENT OF THE CONCEPT OF "HOLINESS OF POWER" IN THE ANCIENT TURKIC WORLDVIEW WITH ISLAMIC VALUES BASED ON THE TEACHINGS OF KHOJA AHMED YASAWI.....	93
Iskakova G.Z., Baidauletova M.D., Uskenbay M. BASIC DATA ON THE ETHNO-HISTORICAL GEOGRAPHY OF THE TURKIC KAGANATES (MID VI-X CENTURIES).....	98
Kerimbev Y.A. CHINA'S POLICY OF INTEGRATION INTO THE GLOBAL CULTURAL SPACE.....	105
Kozgambaeva G.B. OUSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAIEVICH SATBAYEV.....	111
Kozgambaeva G.B. PUBLIC ACTIVITY AND LIFE OF THE FIRST KAZAKH AMBASSADOR - N. TUREKULOV.....	116
Kozgambaeva G.B. KAZAKHSTAN-RUSSIAN COLLABORATION IN THE FIELD OF CULTURE.....	122
Kozybakova F.A. CAMPAIGN ON THE PURVEYANCE OF FORAGE IN KAZAKHSTAN: REPRESSION OF KAZAKH PEASANTS.....	128

Madiev D.A. ANALYSIS OF GEOGRAPHICAL, ETHNIC AND SOCIAL FEATURES OF NORTH-WEST BORDER REGION OF CHINA.....	136
Maydanali Z. THE CONCEPT OF "NOMADIC EMPIRE" IN MODERN HISTORY.....	143
Meirmanova G.A., Serikov M.S. HISTORY AND MODERN SIGNIFICANCE OF THE BATTLE OF ORBULAK.....	148
Mukamethanuly N., Kaumbek K. THE DEVELOPMENT OF CULTURAL RELATIONSHIP BETWEEN KAZAKHSTAN AND PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA.....	154
Mukamethanuly N., Yerbossinov T.A. PROSPECTS OF NEW MULTILITERAL DIPLOMACY OF THE SCO.....	162
Nesipbaeva Zh.Zh. STRATEGIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN AND YOUNG PEOPLE : MODERN TENDENCIES AND PROSPECTS OF EDUCATION.....	169
Nurtazaeva A.B. THE VALUE OF EDUCATIONAL WORK IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	175
Rvaydarova G.O. THE NEW VIEW PROBLEMS OF PROPEVTY CONFISCATION OF BAYS IN 1928-1929 YEARS.....	179
Sadykova A.M. COMMISSION ON THE FIGHT AGAINST RELIGION AND THE MUSLIM QUESTION UNDER THE CENTRAL COMMITTEE OF THE COMMUNIST (BOLSHEVIK) PARTY OF RUSSIA.....	185
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. THE INFLUENCE OF IDEOLOGICAL CENSORSHIP OF 50-60IES ON SCIENCE, CULTURE AND LITERATURE.....	190
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. FORMATION OF CONCEPTS AND SPIRITUAL FACTOR OF THE YOUTH POLICY.....	202
Serikkaliyeva A.E., Aidarbek A.A. CHINESE VIEW ON THE EXPANSION OF THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION.....	211
Tasylova N., Saynova B. "MKZ" AS SOURCE ON HISTORY OF THE KAZAKH SOCIETY (THE END OF XIX– THE BEGINNING OF THE XX CENTURIES).....	216
Ualtayeva A.S. FEATURES OF THE KAZAKH DIASPORA FORMATION IN THE CIS COUNTRIES.....	221
Ualtayeva A.S. THE THIRD WORLD KURULTAI OF KAZAKHS.....	227
Ualtayeva A.S. THE FIRST WORLD KURULTAI OF KAZAKHS: HISTORY AND CONTINUATION.....	232

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы
2017. 1(9)

Бас редактор: Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.03.2017.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй